

Bulletin advokacie

eFocus

Bulletin advokacie je stavovský odborný časopis, vydávaný Českou advokátní komorou, zapsaný do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik ČR, a je držitelem prestižního ocenění Právnícký časopis ČR pro rok 2011, 2012 a 2014.

Z posledního čísla pro Vás exkluzivně vybíráme:

Smlouva o dílo v novém občanském zákoníku
(Pohled soudce na vybrané otázky a použitelnost stávající judikatury)

autor: *JUDr. Ing. Pavel Horák, Ph.D.*

Smlouva o dílo představuje v závazkových vztazích historicky jeden z nejdůležitějších smluvních typů. Svůj význam si zachovává i v novém občanském zákoníku. Následující příspěvek si bere za cíl poukázat na několik okruhů otázek, které z pohledu soudce lze považovat v nové úpravě smlouvy o dílo za významné, a hledá na tyto otázky odpovědi.

Novou úpravou tak dochází k zásadní změně v otázce nároků zhotovitele na zaplacení ceny díla, jestliže dílo bylo dokončeno a předáno jako vadné. Judikatura dosud dovozovala, že zhotovitel v takovém případě nárok na zaplacení ceny díla, nebylo-li mezi stranami dohodnuto něco jiného, nemá. Nová úprava volí řešení odlišné. Zásadní změnou je dále posílení práv objednatele z vad díla, je-li jím stavba. Ustanovení § 2630 zavádí v této souvislosti se zhotovitelem spoluodpovědnost dalších osob za vady stavby. Další, pro účely tohoto příspěvku vybranou, změnou nové úpravy je specifické řešení děl s nehmotným výsledkem.

Konečně, kromě těchto hmotněprávních ustanovení smlouvy o dílo, je z pohledu soudce jednou z nejvýznamnějších změn **nová procesní úprava možných zásahů soudů do autonomie vůle stran, na níž je jinak nový kodex vystavěn**. Nejen pro smlouvu o dílo tak platí, že v zákonem vymezených případech bude moci soud rozhodovat např. o zvýšení ceny nebo dokonce o zrušení smlouvy a vypořádání stran ze smlouvy. Soudní praxe v této souvislosti bude muset vyřešit spoustu otázek, např. jde-li o konstitutivní rozhodování soudů, dále bude-li tyto otázky moci posuzovat soud jako otázky předběžné v řízeních o nároku na plnění, nebo půjde vždy o samostatné řízení, zdali budou dány důvody pro případné procesní spojení věcí k projednání, jak by měl vypadat žalobní petit a výrok soudního rozhodnutí a mnohé další. Odpovědi na tyto otázky si příspěvek klade za cíl naznačit v jeho závěru.

I. Nárok na zaplacení ceny díla, jestliže je dílo vadné

Nejčastějším typem sporu, který soudy řeší v souvislosti se smlouvou o dílo, je přirozeně zhotovitelem žalobou uplatněný nárok na tvrzenou nezaplacenou cenu, nebo část ceny díla. Nejčastější procesní obranou ze strany objednatele je pak tvrzení, že dílo trpí nedodělkou, případně bylo provedeno vadně.

Novou úpravou smlouvy o dílo dochází oproti úpravě v obchodním zákoníku k zásadní změně řešení otázky nároku na zaplacení ceny díla, jestliže je dílo vadné. Připomeňme, že judikatura dovodila k úpravě v obchodním zákoníku, že dílo, které je vadné a má nedodělky, nelze ve smyslu § 554 odst. 1 obch. zák. považovat za dílo provedené, a to ani tehdy, když je objednatel převzal. Pokud mezi účastníky nebylo sjednáno jinak, zhotoviteli v takovém případě právo na zaplacení ceny díla nevzniklo (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. března 2002, sp. zn. 29 Odo 11/2001, publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, svazek 14, str. 158, a v časopise Právní rozhledy č. 7, ročník 2002, str. 340, dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. května 2007, sp. zn. 32 Odo 400/2006, a rozsudek ze dne 30. května 2006, sp. zn. 495/2004).

Tento judikatorní závěr způsoboval ve smluvní praxi určité problémy a v soudní praxi u tzv. starších dosud neskončených věcí ještě způsobuje. Větší část smluvní praxe na soudní závěry zareagovala např. tak, že si strany ve smlouvě dohodly, že nároku na zaplacení ceny díla nebrání, trpí-li dílo takovými vadami a nedodělky, které nebrání užívání díla. Mnohé strany, v oblasti smluv o dílo ve své činnosti nikoli natolik zběhlé, však samozřejmě takové ujednání do smluv nevětily. V rozhodovací praxi soudce, ať už u soudu prvního stupně, příp. později u soudu odvolacího, jsem se setkával s případy, kdy podle těchto judikatorních závěrů např. nebyl dán nárok na zaplacení celé ceny díla, stavby rodinného domu ve výši 1 000 000 Kč, když např. střecha či okapy trpěly vadami, přičemž smluvní hodnota těchto vadných prací odpovídala např. jen částce 50 000 Kč.

Osobně tyto judikatorní závěry nepovažuji za správné. Podle § 548 obch. zák. objednatel byl povinen zaplatit zhotoviteli cenu v době sjednané ve smlouvě. Pokud ze smlouvy nebo tohoto zákona nevyplývalo něco jiného, vznikal nárok na cenu provedením díla. Ano, podle § 554 odst. 1 zhotovitel splnil svou povinnost provést dílo jeho řádným ukončením a předáním předmětu díla objednateli v dohodnutém místě, jinak v místě stanoveným tímto zákonem. Tedy bez vad. Ale ze zákona, samozřejmě jestliže si to strany přímo nedohodly, něco jiného vyplývalo. Podle § 564 obch. zák. při vadách díla platily přiměřeně § 436 až § 441. Podle § 439 odst. 4 obch. zák. pak do doby odstranění vad nebyl objednatel povinen platit část ceny díla, jež by odpovídala jeho nároku na slevu, jestliže by vady nebyly odstraněny. Z uvedeného lze podle mého názoru dovodit, že zhotovitel i v případě vadného plnění měl nárok na zaplacení ceny díla ponížený o část odpovídající nároku na slevu. Ten podle § 439 odst. 1 obch. zák. odpovídal rozdílu mezi hodnotou, kterou by mělo dílo bez vad, a hodnotou, kterou mělo zboží dodané s vadami, přičemž pro určení hodnot je rozhodující doba, v níž se mělo uskutečnit řádné plnění.

Nová úprava tyto výkladové obtíže odstraňuje a volí zákonné řešení, z něhož lze dovodit, že i v případě, je-li dílo vadné, ale je předvedena objednateli zhotovitelem způsobilost díla sloužit svému účelu, je dán nárok zhotovitele na zaplacení ceny díla.

Podle § 2604 o. z. dílo je provedeno, je-li dokončeno a předáno. **Oproti dosavadní úpravě podle § 554 obch. zák. dochází k jazykové úpravě, nyní je použit vhodnější a užívanější termín dokončeno, oproti dřívějšímu ukončeno. Podstatné však je především, že nyní se hovoří toliko o dokončení díla, nikoli řádném ukončení, tedy tzv. bez vad.** Toto ustanovení představuje úpravu dovršení první části odpovědnosti zhotovitele za prováděné dílo (další je případná povinnost z vad), tedy jeho povinnost dílo dokončit a předat. Byl-li dosud zhotovitel v širším slova smyslu pánem nad dílem, nepodléhajícím, kromě zákonných výjimek a smluvního omezení, příkazům objednatele, zhotovujícím dílo s dostatečnou péčí, zpravidla na své nebezpečí, provedením spočívajícím v dokončení a předání díla, tato první část jeho odpovědnosti končí. Nová úprava předpokládá provedení díla v § 2604 o. z. ve spojení s úpravou dokončení (§ 2605) a předání (§ 2606-2608) má tedy zásadní význam pro posuzování nároků na zaplacení ceny díla v případě, že dílo trpí vadami (§ 2610). Podmínkou nároku na zaplacení ceny díla je, nebylo-li sjednáno něco jiného, provedení díla. **Dílo je tedy podle ustanovení § 2604 provedeno, je-li dokončeno a předáno.**

Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. V takovém případě přebírá objednatel dílo s výhradami nebo bez výhrad (srov. § 2605). Znamená to, že i když má objednatel výhrady k dílu, zpravidla tedy pro jeho určité vady, může takové dílo sloužit svému účelu a po jeho předvedení, případně provedení zkoušek (§ 2607), je lze považovat za dokončené. Je-li současně předáno (§ 2608), vzniká zhotoviteli právo na zaplacení ceny díla. **Nově tedy platí, že i dílo, které je vadné, ale bylo předvedeno, že slouží svému účelu, je dílo dokončené, a bylo-li předáno, je objednatel povinen zaplatit cenu díla, nebylo-li sjednáno něco jiného.** Dochází tak k odklonu od stávající úpravy v obchodním zákoníku a judikatorní závěry o tom, že není dán nárok na zaplacení ceny díla, není-li provedeno řádně, tedy bez vad, nebylo-li dohodnuto něco jiného, jsou nadále neaplikovatelné.

Některé dosavadní judikatorní závěry však naopak mohou být inspirací pro výklad nové úpravy předpokladů dokončení díla podle § 2604 o. z. Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami, nebo bez výhrad. Převezme-li objednatel dílo bez výhrad, nepřizná mu soud právo ze zjevné vady díla, namítne-li zhotovitel, že právo nebylo uplatněno včas. Nově je tedy zaváděna povinnost zhotovitele předvést při předání díla jeho způsobilost sloužit svému účelu. Předvedení způsobilosti díla sloužit svému účelu se bude odvíjet od jeho povahy. Jiná (způsobilost) bude u opravené drobné movité věci, např. domácího spotřebiče, jiná u zhotovení složitého technologického celku. Na soudní praxi bude nastavení předpokladů, za nichž daná věc bude sloužit svému účelu. Lze se domnívat, že východiskem může být časté ujednání stávající smluvní praxe, ke které došlo v důsledku právě výše zmíněných judikatorních závěrů k dokončení díla podle obchodního zákoníku, směřující k předpokladům, za nichž se má dílo za dokončené a způsobilé k předání. Strany smlouvy si tak často dohodly, že dílo se má za dokončené i v případě, má-li drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání díla. Ostatně na tomto principu je vystavěn i zákonný závěr v § 2628 o. z., řešící nemožnost objednatel odmítnout převzetí stavby pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě, ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezuje. Lze předpokládat, že v praxi si smluvní strany potvrdí, že došlo k předvedení způsobilosti díla sloužit svému účelu např. v protokolu o předání díla.

Dalším podstatným důsledkem § 2605 odst. 2 o. z. je to, že soud nepřizná objednateli právo ze zjevných vad díla, neuplatní-li objednatel při převzetí díla žádné výhrady a namítne-li zhotovitel, že právo nebylo uplatněno včas, tedy výhradou při předání díla.

Dále čtěte >>> [zde](#).

Bulletin advokacie, Bulletin advokacie online
Česká advokátní komora

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotační recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)

- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotační recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) - Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv - Zaměstnávání cizinců v České republice](#)